

V HET GETAL 71
(Inhoudsoverzicht op p.96)

5.01: *Ter inleiding*

Dat ook het getal 71 onze aandacht vraagt, is binnen het kader van deze studie een even noodzakelijke als hachelijke zaak. Noodzakelijk omdat het in zijn kwalitatief aspect een verwijzing inhoudt naar het hoogste dat in het innerlijk van de mens gestalte kan krijgen. Hachelijk omdat dit gebeuren niet is te vatten met uitspraken vanuit het lagere bewustzijn. In Wijnmalens denominatie vinden we de aanduiding:

71: het Goddelijk Kind.

Plato sprak van mensen die schrijven over de hoogste dingen, zonder er zelf ook maar iets van begrepen te hebben en voegt eraan toe: *'Van mijzelf is althans over deze onderwerpen niets op schrift gesteld, noch zou daarover iets mogen verschijnen.'* (7e Br.341c) Ons voornemen is dus niet zonder bedenkingen en daarmee onze aarzeling niet zonder grond! Anderzijds geldt tevens: ware er geen rechtstreekse relatie van de mens met het Goddelijke, in welke versluiering dan ook, hoe zou hij tot besef kunnen komen van het Goddelijke . . . hoe gebrekkig dan ook? Overigens is ook deze bevinding, gelet op een viertal dichtregels van Goethe (1749-1832), geenszins nieuw:

‘Wär nicht das Auge sonnenhaft,
Wie könnten wir das Licht erblicken?
Lebt' nicht in uns des Gottes eigne Kraft,
Wie könnt' uns Göttliches entzücken?’¹

Goethe schreef die regels naar aanleiding van iets wat reeds bij Plotinus (204-270), de grootste wijsgeer van het neoplatonisme wordt aangetroffen, evenals 14 eeuwen later bij de Duitse mysticus Jacob Boehme (1575-1624) in diens werk ‘Aurora, of morgenrood in opgang’, n. l.:

- ‘Het oog zou nooit de zon zien, wanneer het niet van de aard der zon ware.’² Resp.:
- ‘Zoals het oog van de mens ziet tot in de hersenen, van waar het zijn oorsprong heeft, zo ziet ook de ziel tot in het Goddelijke Wezen, in Wien zij leeft.’³

Nog eerder stond Empedocles (ca.490-430 v.C.) op het standpunt, dat het gelijke slechts door het gelijke begrepen kan worden en dat als de mens iets goddelijks vindt, hij zelf iets goddelijks moet bevatten.⁴ Onderstaande aantekeningen geven een indruk van hetgeen min of meer tot de context gerekend kan worden van dit onderwerp, van 71: ‘Het Goddelijk Kind’.

5.02: *De mystieke ervaring*

Xenophanes, 575-480 v.C., zei het volgende:

‘Mensen denken de goden naar het eigen beeld geschapen,
hun aard zouden zij hebben, en hun stem en hun lichaam.
Maar indien handen hadden de runderen of leeuwen
om daarmee te schilderen en werk te verrichten als mensen
dan zouden godengestalten zij schilderen en beelden de lichamen
zó als bij ieder het eigen lichaam gevormd was:
het paard op paarden gelijkende, het rund op runderen gelijkende goden.’

1 Goethe-01: Bnd I, p. 56/57.

2 Blavatsky-01: Dl. I, p. 563.

3 Boehme: p. 21.

4 St.-GA008: p.69.

• "Zo zou je aan al het goddelijke kunnen gaan twifelen. De myste, de ingewijde in de Mysteryën, kwam niét tot zo'n twijfel. Hij loochende de goden niet, hij verklaarde hen niet voor waardeloos, maar hij wist dat ze door de mens geschapen waren. Hetzelfde goddelijke element dat in de natuur scheppend werkzaam is, is ook scheppend werkzaam in de myste. Dit godscheppende element wil hij aanschouwen; dat is niet iets wat te vergelijken is met de volksgoden - het is iets hogers. Ook daarop duidt Xenophanes:

‘Eén god is onder goden de grootste en onder de mensen,
op sterfelijken niet gelijkend, noch in lichaam, noch in gedachten.’

Deze god was ook de god der Mysteryën, 'een verborgen god' kon men hem noemen. Want nergens - zo stelde men zich voor - is Hij te vinden voor de alleen op zijn zintuigen vertrouwende mens.

‘Voor zover gij als verstandelijk mens de dingen om u heen bekijkt, moet ge een godlooचनाar zijn. Want God bestaat niet voor uw zintuigen en uw verstand, dat de zintuiglijke waarnemingen voor u verklaart. God is nu eenmaal in betovering in de wereld verborgen. En gij hebt zijn eigen kracht nodig om Hem te vinden.

Die kracht moet ge in u zelf opwekken.’

Zo klonken in wezen de leringen welke in oude tijden iemand die zou worden ingewijd, ontving. En dan begon voor hem het grote werelddrama, waarin hij levend zou worden opgeslokt. Dit drama hield niets meer of minder in dan het verlossen van de in-betovering-verborgen God. Waar is God? Dat was de vraag die de myste zich stelde in de ziel. Dáár is de plaats waar de in-betovering-verborgen godheid weer tot leven kan komen. De ziel is de moeder, die uit de natuur het goddelijke kan ontvangen. Laat de ziel zich bevruchten uit de natuur, dan zal ze uit deze verbintenis iets goddelijks baren. Dan is het geen 'verborgen' God meer maar een geopenbaarde. Hij is de uit-de-betovering-verloste geest in de mens, de zoon van de in-betovering-verborgen God.

De *Vader* blijft in het verborgene, uit de
eigen ziel van de mens is de *Zoon* geboren.

Zo is de mystieke ervaring een werkelijk gebeuren in het wereldproces: *de geboorte van een Goddelijk Kind*. Zo werkelijk als een ander natuurgebeuren, maar op een hoger plan. Wie geen myste is, mist het besef van de Vader van het Kind."¹

5.03: *Enkele summiere aanduidingen met betrekking tot Egyptische beeldingen*

• "Osiris was in de loop der tijden een van de Egyptische goden geworden. Hij was de zoon van de Zonnegod; zijn broeder was Typhoon-Set, zijn zuster Isis. Osiris huwde zijn zuster. Hij regeerde met haar over Egypte. De boze Typhoon verzong een middel om hem te vernietigen. Hij liet een kist maken die precies de lengte van het lichaam van Osiris had. Bij een feestmaal werd de kist ten geschenke aangeboden aan degene die er precies in paste. Toen Osiris er in ging liggen schoten Typhoon en zijn makkers toe, sloten de kist en wierpen hem in de rivier.

Nadat Isis het afschuwelijke gebeuren vernomen had, zwierf zij overal vertwijfeld rond om het lichaam van haar echtgenoot te zoeken. Toen zij hem gevonden had kreeg Typhoon hem na korte tijd opnieuw in zijn macht. Hij scheurde hem in 14 stukken, die in diverse

1 St.-GA008: p.23/25.

richtingen verstrooid werden. In Egypte waren verschillende Osirisgraven te vinden. Osiris steeg echter op uit de onderwereld en overwon Typhoon. Een straal van Osiris bescheen Isis, die daardoor de zoon, Harpokrates of Horus genaamd, baarde. --

Eveneens uiterst summier, voegen we daar aan toe:

- de Griekse filosoof Empedokles neemt aan, dat eens het Ene Oerwezen in de vier elementen vuur, aarde, water en lucht gescheurd werd, d.i. in de veelheid van het zijnde. De dingen in de wereld zijn dan de op verschillende wijze gemengde elementen, tot structuur gebracht door liefde en haat. Ontmoeten we iets, dan bevat het een deel van het Oer-Ene, van de in de elementen uitgegoten godheid. Maar deze godheid is er in verborgen, hij heeft eerst moeten sterven opdat de dingen konden ontstaan;
- vooruitlopende op deel C: het getal 14, opgevat als $1^2+2^2+3^2$ is *de Potentiaal van 3, de nog niet aan het Licht getreden Kracht der Manifestatie (3)*;
- *in esoterische zin is tussen kosmogenezis en antropogenezis een onlosmakelijk verband, hetgeen ook in de mythe zijn neerslag vindt: de scheiding van Osiris en Set betreft tevens de zich wijzigende betrekkingen tussen Zon, Aarde en Maan. In de evolutie van het menselijk wezen hield dit, toen de fysische omstandigheden op aarde nog totaal anders waren, verband met het ontstaan van de ademhaling. Het is ook de tijd waarin geboorte en dood hun intrek nemen in het menselijk wezen en waarin dit laatste, bij het onderduiken in zijn lagere natuur, zich van zichzelf bewust begint te worden. Typhoon, de Wind maakte zich los van het licht der Zon. Osiris werkt echter alleen als licht der Zon. Bij de scheiding van de maan - Osiris wordt in een 'kist' gelegd die wordt uitgestoten in de zee van de wereldruimte - krijgt Osiris de opdracht het Zonlicht te reflecteren. Dat gebeurt iedere dag in een andere gestalte: 14 fasen, van Nieuwe Maan tot volle Maan. De 14 fasen van Volle Maan tot Nieuwe Maan werden voor het Egyptische bewustzijn geregeerd door Isis.*

Parallel met de kosmische veranderingen krijgt het menselijk wezen zijn gestalte en komt de scheiding der geslachten tot stand. Op aarde heerst nu Typhoon, de Wind: de mens is gaan ademen. De longen, regulator van Set's invloeden, ontstonden als een innerlijke werking van Isis. Als ademhalingsapparaat worden die productief door wat van Osiris uit op de mens werkt, ook in het strottenhoofd. Zo worden het mannelijke en vrouwelijke principe geregeld door werkingen die uitgaan van Zon en Maan: in al het vrouwelijke iets mannelijks - het strottenhoofd, in al het mannelijke iets vrouwelijks - de longen. De Zoon, Horus, beschermd en verzorgd door Isis, betreft het hart, beschermd, verzorgd onder de 'longvleugels' van Isis. Uit het hart komen de impulsen tot bezieling van de stem. Zo werken met betrekking tot zijn hogere natuur die mannelijk-vrouwelijk is, Osiris en Isis in ieder mens.

Deze gedachten over wereld en mens, die boven de zintuigervaring uitgaan, kon de myste in de Osirismythe vinden. De goddelijk-scheppende kracht is in de wereld uitgegoten. Zij verschijnt als de vier elementen. God (Osiris) is gedood. De mens met zijn inzicht, dat een goddelijk vermogen is, moet Hem weer opwekken; hij zal Hem als Horus (Gods Zoon, Logos, wijsheid) weervinden in de tegenstelling tussen: strijd (Typhoon) en liefde (Isis). Horus neemt de aardse taak van Osiris over, hij is de 2e weliswaar nog onvolmaakte, maar toch tot de ware Osiris strevende Osiris. De ware Osiris is in de mensenziel. Deze ziel is eerst vergankelijk. Maar haar vergankelijkheid is bestemd om het eeuwige voort te brengen. Bijgevolg mag de mens zich als het graf van Osiris beschouwen.. - In Griekse vorm spreekt

Empedokles zijn diepste overtuiging uit in voorstellingen die bij deze mythe aansluiten: Aphrodite, de liefde en Neikos de strijd, binden en ontbinden de elementen.

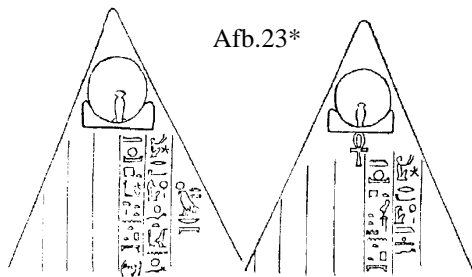
N.B.: het weergeven van een mythe in een dergelijke vorm mag niet verward worden met een slechts symbolische of allegorische duiding van mythen. Die is niet bedoeld. De beelden die de inhoud aan de mythe geven, zijn geen bedachte symbolen voor abstracte waarheden, maar werkelijke belevenissen in de ziel van de ingewijde.

In andere bewoordingen:

*Horus, in de Egyptische voorstelling de Schepper van de toekomstige aardemens.
Het Hoger Ik dat diep verborgen aan alle menselijke krachten ten grondslag ligt,
Het is de Mens met de nimmer aflatende drang naar geestelijk Licht,
daartoe voortdurend door de verborgen Isiskrachten aangespoord;
de aardse Zoon van de in de geestelijke werelden verborgen gebleven Osiris.
De onzichtbare Mens van het streven naar het Hoger Zelf."*¹

5.04: Verdere aanduidingen met betrekking tot het Oude Egypte

- "In woord en beeld, in mythe en symbool, wisten de Egyptenaren uit te drukken hoe levendig zij zich bewust waren, dat het mysterie van het leven hetzelfde is als het mysterie van de dood. Zo is er bijvoorbeeld een kleine aan de zonnegod gewijde grafpiramide, die eens de top

vormde van een piramidevormig grafgebouw. Op één van de vier zijden ziet men een voorstelling van de oostelijke horizon; in de bijgaande tekst wordt de zonnegod bij zijn opgang begroet. Op de tegenovergestelde kant is de tekst gericht tot de zonnegod die in het Westen verdwijnt, om daar zijn reis door het dodenrijk te beginnen. Zie afb.23. De beide andere zijden zijn zonder afbeelding.

Nu betekent in het Egyptisch 'het Westen' tevens 'dodenrijk', juist omdat de zon in het Westen sterft; het Oosten is de plaats van opstanding. Men zou dus verwachten dat indien één van de piramidezijden nadrukkelijk in verband met leven werd gedacht, het de oostelijke zou zijn. Het tegendeel is waar: aan het teken van de westelijke horizon is de bekende hiëroglief van leven toegevoegd - de Ankh - aan de andere kant ontbreekt die. Er wordt dus gezegd dat bovenal het dodenrijk het land des levens is, nog meer zelfs dan de plaats in het Oosten waar de zichtbare opstanding geschiedt. Zo betekent de uitdrukking 'het land des levens'. steeds 'het Westen', nooit 'het Oosten'.

In het museum te Caïro is een andere grafpiramide, die aan vier zijden geografisch georiënteerd is: iedere hemelstreek is met één van de vormen van de zonnegod in verband gebracht. De oostzijde behoort aan Re-Hor-achti, de zuidzijde aan Toem, de noordzijde aan een andere vorm (gedeeltelijk onleesbaar), terwijl de westzijde gewijd is aan

Chepera, die uit de oerwateren verrijst.

Chepera betekent 'de wordende god'; hij is de lichtgod die bij het begin der schepping zichzelf uit de baaiert voortbrengt; of - wat mythologisch op hetzelfde neerkomt - de lichtgod die vlak voor het aanbreken van de dag, zichzelf in de duisternis schept. 'Chepera,

¹ St.-GA008: p.67/70; St.-GA106: Leipzig, 08-09-08; St.-GA060: p.360/361.

die uit de oerwateren verrijst' is daarom, volgens Egyptische opvatting, de zonnegod bij zijn opstanding in het Oosten; zijn symbool is *de scarabee*, die op talloze gedenktekens de opgaande zon voorstelt. Maar hier, op de kleine grafpiramide, is hij de god van het Westen. Hoe kon men nu zeggen dat de zonnegod in het (geografische) westen opgaat? De verklaring kan niet anders zijn dan die welke ook hierboven gegeven werd:

het mysterie van de Dood is identiek met het mysterie van het Leven.

Hoe dat in elkaar zit kan niet uitgedrukt, niet eens aangeduid worden, tenzij in tegenstrijdige termen.¹ De voorstelling van Chepera in het Westen gaat overigens terug tot ver in het verleden en wordt reeds in het Oude Rijk (2635-2155 v.C.) aangetroffen."²

- "De Egyptische scarabeegod Chepre (Chepera), rolt elke nacht de zonnebal door de onderwereld naar het oosten, waar Horus verrijst om hem door de dag te dragen In het graf

van Toet-Anch-Amon - 14^e eeuw v.C. - werd een gouden valk aangetroffen, met op zijn kop de zonnescijf; zie afb.24. Op de schijf de zjuist genoemde scarabeegod die de zonnebal voor zich uitrolt. Hij draagt hier de vleugels van Horus. De 5 'Horuskruisen' op de schijf (Ankh-tekens; kruis met ring bovenaan) zijn symbolen van het eeuwige leven.³ Horus is de god met de valkenkap: beeld van de hemelse macht. Van de oudste tijden af heeft men het goddelijk oog *het oog van Horus* genoemd. Zijn teken, de valk, is zelfs de oudste hiëroglief voor 'god' in het algemeen."⁴

Afb. 24*

We tellen bij deze scarabee

<i>de veren van de Horusvleugels:</i>	de linkervleugel (42+29)	=	71	=	de rechtervleugel (30+41)
---------------------------------------	-----------------------------	---	----	---	------------------------------

Verborgен hoewel openlijk aanwezig,
in een context die in diepste zin te maken heeft met dood en opstanding. En voor zover ons bekend niet *met name in een mythe of daarmee verband houdend verhaal genoemd!*

Maar zonder meer is op dit moment de mogelijkheid nog geheel open, om de aanwezigheid van '71' in zo'n cultusvoorwerp slechts te beschouwen als een decoratieve coïncidentie. We

. 1 Zie ook onder 2.03, p.25. 2 Brede Kr.: p.20/22. 3 Elliot: p.300. 4 Brede Kr.: p.30.

herinneren echter aan wat we dienaangaande hebben opgemerkt onder 1.09 op p.18, met betrekking tot meanders.

Bovenstaande uitdrukking, *verborgen, hoewel openlijk aanwezig*, is niet zonder reden zo gekozen. Het drukt een wezenlijk iets uit wat betreft de wijze waarop het getal 71 ons tegemoet komt in een aantal zeer uiteenlopende *bijzondere omgevingen*. Zie daartoe de 'Voorbeelden-index'. In dit verband vestigen we de aandacht op een eigenaardig voorschrift bij het balsemen van lijken, zoals dat in Egypte te doen gebruikelijk was, althans indien dit 'iemand van aanzienlijke huize' betrof. Na melding te hebben gemaakt van enkele gebruiken en technische bijzonderheden, zegt Herodotus hierover: 'Nadat ze dit gedaan hebben leggen ze het lijk in natronloog(?) waarin ze het 70 dagen laten liggen, langer mag niet. Als de 70 dagen verstreken zijn, wassen ze het lijk en omwikkelen het van top tot teen met gesneden repen byssosweefsel, die ze met een beetje gom inwrijven, dat de Egyptenaren meestal als lijn gebruiken. Daarna nemen de familieleden het over: zij laten een mensvormige houten kist maken, waarin ze het lijk opsluiten. *Als dan de kist gesloten is wordt hij bijgezet in een grafkamer, rechtopstaand tegen de wand.*'¹ - Met betrekking tot de door ons van een vraagteken voorziene natronloog het volgende:

- "Rond 450 jaar v.C. bezocht de Griekse geschiedschrijver Herodotus als een van de eerste(?) Europeanen Egypte. In het tweede boek van zijn *Historiën* geeft hij een gedetailleerd ooggetuigenverslag van de mummificatie. Opvallend is dat hij zich daarbij nauwelijks verdiept in de religieuze beweegredenen van de Egyptenaren. Voor Herodotus was de mummificatie een puur technische aangelegenheid. De sleutelwoorden van zijn beschrijving betreffen dan ook concrete materialen (natron, palmwijn, cederolie) en handelingen (snijden, wassen, inleggen, inwikkelen). De eerste stap bij het mummificeren bestond uit het verwijderen van de meest bederfelijke delen van het lichaam, waarvan bepaalde na conservatie werden bijgezet in 4 potten: de lijkvazen of canopen. Daarna volgde de belangrijkste handeling van het hele proces; Herodotus geeft al aan dat daarbij natron (nitron in het Grieks) werd gebruikt. Over deze term is veel verwarring geweest. Ten onrechte is wel aangenomen dat Herodotus hiermee natronloog bedoelde, een oplossing van natriumhydroxyde in water. In werkelijkheid zou deze sterk bijtende vloeistof het lichaam ernstig aantasten. De Griekse term nitron is echter, evenals onze woorden natron en natronloog, afkomstig uit de oude Egyptische taal: *netjery* betekent 'goddelijk (materiaal)'. Met dit woord werd een stof aangeduid die men uit zoutmeertjes in de woestijn won, met name bij de Wadi Natrun ten noordwesten van Caïro. Deze zouten bestaan overwegend uit een mengsel van soda en natriumbicarbonaat (met verontreinigingen in de vorm van keukenzout en natriumsulfaat). Beide stoffen zijn sterk hygroscopisch. Bij proeven op (kleine) dieren is gebleken dat bij toepassing van droge mengsels - dus geen oplossingen - met een hoog gehalte aan soda, een goed geconserveerde mummie ontstond. De optimale tijdsduur werd op 40 dagen gesteld. Dat is volledig in overeenstemming met het balsemritueel in Egyptische papyri. Herodotus' vermelding van *70 dagen* berust op verwarring met *de duur van het gehele proces, inclusief voor- en nabehandeling*. Na deze dehydratie had het lichaam nog maar een kwart van zijn oorspronkelijk gewicht. Wat nu volgde was een zo goed mogelijk herstel van het uiterlijk. In sommige perioden ging men daarin heel ver, onder andere met onderhuidse opvullingen, kunstogen, haarstukjes en een levensechte beschildering. Naast deze zuiver cosmetische behandeling bestonden er

¹ Damsté-01: p.111; Herodotus: II-86.

byssos = fijn geel vlas waarvan bijzonder duurzame weefsels gemaakt werden

ook methoden om de mummie nog beter voor verval te behoeden. Daartoe werden de huid en soms ook de lichaamsholten en de binnenkant van de schedel, gebalsemd met stoffen als bijenwas, olie, hars en bitumen. Niet alleen herstelden deze stoffen de glans en de soepelheid van de huid, maar ze sloten ook de onderliggende weefsels af van vocht, bacteriën en schimmel en daarmee van verval. De gebruikte stoffen hadden ook antiseptische eigenschappen. De kruisvaarders hadden wat dat betreft volkomen gelijk om wonden met gemalen mummie te behandelen.”¹

- “Het opstaan en zich opheffen uit de liggende houding was voor Egyptenaren evenals voor ons, het beeld van verrijzenis. De Romeinen noemden het dode lichaam 'cadaver' omdat het ter aarde gevallen is; ook voor de Egyptenaren was de liggende houding een kenmerk van dood. *De mummie van Osiris ligt uitgestrekt ter aarde wanneer op zijn dood de nadruk gelegd moet worden; als verzezen god staat hij overeind, of zit hij op de troon.* 'De Grote Rechttopstaande' luidt één van zijn namen. Onder de begrafenisceremoniën riep men de dode toe 'Verhef U want gij zijt levend!' of 'Verhef U, want gij zijt niet dood!' Men tekent de mummie van een dode overeind staand, met de verklaring erbij: 'de gedaante van een god aannemen' ”² - N.B.:

- het komt er dus op neer dat deze ceremonie, die betrekking heeft op Osiriswording, op opstanding, gepaard gaat met een expliciete aanduiding van de overgang van 70 naar 71, zonder (!) dat dit laatste getal als zodanig wordt vermeld;
- naar aanleiding van de eerder genoemde 5 'Horuskruisen': in deel B wordt uitvoerig aandacht besteed aan het getal 5. Daarbij komt tevens een eigenaardige relatie met Horus ter sprake.³ Ook tussen de getallen 5 en 71, zoals we op p.92 van dit hoofdstuk zullen zien, bestaan bijzondere betrekkingen.

5.05:

De Schijf van Phaistos

Evenals op p.75, onder 4.03, lopen we ook hier even vooruit op wat pas uitvoerig aan de orde zal komen in hoofdstuk XVI. Het patroon waarin de pictogrammen zijn geordend en waardoor op bepaalde getallen een accent komt te liggen, geeft een onmiskenbare aanwijzing op wat beschouwd moet worden als het centrale thema van dit bijzondere cultuurdocument. In al zijn verborgenheid ligt hier de verwijzing naar

een groot Mysterie, dat tot uitdrukking komt vanuit het 'innerlijk' van de Schijf.

Gelet namelijk op de verdeling van de Tekens over de 'Huizen' van de spiraal, 'wonen' ze als het ware op een bepaald huisnummer, waarbij we aan 'de einden van het huis, de voor- en de achterdeur', altijd een Teken aantreffen. In 55 van de 61 huizen vinden we bovendien nog 1-5 tekens binnenshuis. De nadruk op *19 en 17*, krijgt hier 'in het verborgene', door de bijzondere vorming van het getal *1917* nog eens een extra accent. Dat is namelijk de som, de samenvatting van de 'huisnummers' van alle pictogrammen - in totaal 120 - die in de zojuist genoemde 55 huizen 'binnenshuis' te vinden zijn. En het is niet alleen het getalsbeeld dat hier, tegen de achtergrond van het voorgaande zo opvalt. Ook het getal zelf vraagt onze aandacht:

3x9x71, want als zodanig houdt het in
zijn kwalitatief aspect een verwijzing in naar hetgeen zich manifesteert (3) als

het Leven (9) van het Goddelijk Kind (71).

In het getalsbeeld komt daarbij in zekere zin tot uitdrukking

de vereniging van 19 en 17

het Mannelijk en Vrouwelijk Principe in de Schepping.

1 Natuur & techniek; nr.2, '94. 2 Brede Kristensen: p.115. 3 Deel B: o.a. in hoofdstuk III.

Verwonderlijk hoe dit alles - zoals we hieronder zullen zien - weer ligt verzonken, besloten,
in wat wordt aangeduid als

de 'Werking' van het Einde, de Oplossing, de Vernietiging, de Dood. (31²)

Ook in ander opzicht is er aanleiding om in het kwalitatieve aspect van 71 het centrale thema te zien van deze wonderbaarlijke schijf. Ter inleiding eerst het volgende: op p.76 kwamen al een paar bijzonderheden ter sprake van het meest voorkomende Teken. Onder andere dat 2 exemplaren gebruikt zijn om aan de beide schijfkanten de laatste positie in te nemen en wel bij hetzelfde punt van de schijfomtrek. De overige 17 vinden we elders op de 2 spiralen, dat wil zeggen meer naar binnen toe. Dit accent op *buiten-binnen* troffen we overigens ook aan in Cordoba, in een ogenschijnlijk volstrekt andere omgeving.¹

In een essay over de Schijf van Phaistos² vonden we dit meest voorkomende Teken - *het Gekroonde Hoofd* - aangeduid als *de Priesterkoning*, dus als *een Ingewijde*. De betreffende schrijver (Scheck) beschouwt de Schijf in zijn geheel óók als een Teken en wel als beeld van de Zon. Hoewel we tot dusverre elders (nog) geen ondersteuning voor deze zienswijze vonden, is hij tegen de achtergrond van het onderstaande wellicht toch van belang.

Wat is namelijk het geval? In het totaal van 242 Tekens vinden we 46 verschillende. De A-kant vertoont er in totaal 123, waaronder 36 verschillende en de B-kant 119, waaronder 34 verschillende. Met andere woorden: in zijn 'tweeheid' presenteert de schijf

de 'veelheid' vanuit $36+34 = 70$ verschillende tekens.

Het 'verborgene' in de veelheid maakt deze tot eenheid en
betreft het centrale thema van de schijf:

*de innerlijke openbaring van het Goddelijk Kind,
temidden van ondergangswérking:*

1917
als
3x9x71
temidden van
31² en 31²

Als gevolg namelijk van de 31 huizen aan de A- en de 30 aan de B-kant, geven de huisnummers van de pictogrammen zowel bij de 'voordeuren' als bij de 'achterdeuren' als totaal 961, d.i. 31². Al met al is het een merkwaardig geheel doch wellicht is het goed - al was het slechts om de draad niet kwijt te raken - om hierbij in gedachten te houden hetgeen op p.78 en 79 ter sprake kwam.

5.06:

Het Troje van Schliemann

Het door Schliemann tussen 1870 en '73 ontdekte Troje, met de in de muur verborgen schat van ca. 8700 voorwerpen van zuiver goud, bleek niet het Troje van Hektor en Priamos te zijn, zoals Schliemann zelf altijd heeft geloofd. Dat werd naar thans wordt aangenomen, op dezelfde plaats in een rond 1000 jaar jonger gedeelte aangetroffen door de Amerikaan Blegen in de jaren dertig. Het 'Troje II' van Schliemann dateert van omstreeks 2300 v.C., het andere, 'Troje VIIa' daarentegen van de 12e eeuw v.C., de tijd waarin dan naar het schijnt de Trojaanse oorlog heeft plaatsgevonden.

1 Onder 3.05, p.46.

2 Scheck: zie bibliogr.

Wat de betekenis is van hetgeen Schliemann vond in die veel oudere laag, tijdens de allerlaatste dag van zijn onderzoek in 1873, is nog altijd *een onopgehelderde zaak*. Overigens verschijnen daarin, tegen de achtergrond van wat we reeds bespraken, *intrigerende getallen, althans indien de gegevens zoals we die aantreffen juist zijn*. Om een en ander beter te laten uitkomen hebben we ze in factoren ontbonden en bovendien op een bepaalde manier gerangschikt. In een gat van de muur, niet ver van de westelijke poort van Troje II, werd dan het volgende door Schliemann gevonden:

<i>aantal gouden voorwerpen</i>			
2 diademen	:	2	
16 godenbeelden	:	16	
2272 gouden ringen	:	2x 16x	71
4066 bijna hartvormige plaatjes	:	2x 19x	107
24 halskettingen	:	2x12	
? oorhangers, knopen en spelden	:	?	
1 beker	:	1	
1 fles	:	1	

Voorts: ? vaatwerk, deels van zilver, deels van verguld zilver en veel koperen gerei.¹

De voorbeelden onder 5.04 en 5.05 met betrekking tot het getal 71, dateren resp. uit de 14e en de 17e eeuw v.C. Zo te zien lijkt deze er een te zijn van omstreeks de 24e eeuw v.C.

Om het getal 107 op te vatten als 17+19+71, is natuurlijk gezocht of niet? Als we dit zien als 1 o 7 is het de in de 17 ingedaalde 0. Indien de context er naar zou zijn, zou het als zodanig een verwijzing kunnen inhouden naar *Bewustzijn van Ontvankelijkheid*. We zullen overigens dit getal ook elders tegenkomen; zie de Voorbeelden-index. Hebben we hier, gelet op de getallen en op de 2 diademen, te doen met een tempelschat uit het matriarchaat?

5.07: *De verborgen aanwezigheid van 71 in de Bijbel*

Opmerkelijk is dat in de Bijbel het getal 71 slechts verhuld voorkomt, in tegenstelling tot het getal 70 dat zo'n 35 maal wordt genoemd.² Daarbij is dan echter meermalen sprake van een gezamenlijke betrokkenheid van 'de 70' bij 'nog iets of nog één van bijzondere hoedanigheid'. Zo zien we bijvoorbeeld:

- de 70 zielen die *met Jacob* naar Egypte gaan (Gen.46:27 en Ex.1:5). Ter plaatsing in de tijd: sommigen dateren de aankomst van Jacob in Egypte ca. 1700 v.C.; anderen noemen een later tijdstip. De uittocht ligt volgens de één kort na 1450 v.C., volgens anderen omstreeks 1290 v.C.³;
- de 70 oudsten van Israël en *Moses* zullen de last van Israël dragen (Num.11:16-17);
- met betrekking tot een koning der Kanaänieten, die gevlucht was tijdens de verovering van het Beloofde Land door Juda: 'Toen zeide Adoni-Bezek: 70 koningen met afgehouden duimen hunner handen en hunner voeten waren onder mijne tafel de kruimels oplezende; *gelijk als ik gedaan heb, alzo heeft God mij vergolden*. En zij brachten hem te Jeruzalem en hij stierf aldaar' (Richt.1:7);
- de 70 leden van het Sanhedrin en de *Hogepriester, resp de Koning*;
- de 70 jaren van de Babylonische gevangenschap (Jer.25:12; 29:10 en Zach.1:12; 7:5). Kennelijk wordt hier op een bepaald innerlijk aspect van de ballingschap gewezen ten

¹ Zehren-02: p.156/161. ² Snijders-01 en -02: ---. ³ Miller: onder Egypte, Mozes en Uittocht.

- opzichte van de daaropvolgende *terugkeer naar Jeruzalem*. Historisch juist zijn nl. de 47 jaren van 586-539 v.C.;
- de 70 discipelen die door *Jezus* worden uitgezonden naar alle plaatsen waar Hij zelf komen zou (Luc.10).

Verder nog enkele aantekeningen:

- "Het Hebreeuwse woord voor *vervuld zijn*, 'malo' of 'male' geeft als getalswaarde 71, nl.:

mem	lamed	aleph.	¹
40	+	30	+
			1.
- "Tegenover het ene Israël staan de 70 volkeren. In de Bijbel komen we het getal 70 regelmatig tegen als een uitdrukking van veelheid. De Hebreeuwse letter 'ajien' betekent 'oog' en heeft de getalswaarde 70. Het is het oog dat met het uiterlijke zien de veelheid ziet, maar dat ook met een verborgen zien in de veelheid de eenheid kan waarnemen. Het Hebreeuwse woord voor 'zien' klinkt hetzelfde als het woord voor 'weiden' of 'herder'. De ware herder ziet niet alleen de uiterlijke eenheid van de kudde maar ook haar verborgen samenhang. Het verschil is dat het eerste woord met een aleph en het tweede met een ajien wordt geschreven. Want evenals de aleph een stomme letter is, wordt ook de ajien, als enige andere letter in het Hebreeuwse alfabet, eigenlijk nauwelijks hoorbaar uitgesproken. Zo is er een merkwaardige samenhang tussen de 'één' en de 'zeventig' resp. tussen de aleph en de ajien. Bij de 70 staat het enkele tegenover de zeventig. Zo staat bijvoorbeeld Moses alleen tegenover de 70 oudsten van het volk. Bij de Babylonische spraakverwarring ontstaan er 70 talen uit de ene taal waarmee de bouwers van de toren beginnen."² En wat dit laatste betreft:
- "Het typische is dat men historisch niet eens kan nagaan, of ooit Hebreeuws gesproken is. Men sprak Aramees of Grieks. Het Hebreeuws kende men als de taal van de Openbaring, van de Bijbel. Zelfs als men een brief aan een ander schreef dan was dat in het Aramees en alleen als het ging om iets in de Thorah ging het in het Hebreeuws. Ook boeken als Jetsirah of de Zohar werden in het Aramees geschreven. Zelfs de Talmoed is in een Aramees dialect geschreven, thans West-Aramees geheten, want men wist: Hebreeuws komt van een andere wereld, het is een taal die slechts gebruikt wordt in contact met God, het is niet zomaar de omgangstaal."³

5.08:

De platonische lichamen

Het ligt voor de hand dat we in deze studie, die zo onder invloed staat van wat ons met deze lichamen onder ogen komt als het 'offenbare Geheimnis des Raumes', ons oor te luisteren zullen leggen bij *Plato*. En dan vooral in zijn werk *Timaios*, waarin de regelmatige lichamen worden beschouwd in verband met 'de 4 bestanddelen van het Lichaam der Wereld'.

Daarbij zal onder andere, als we het goed zien, een bijzondere relatie aan het licht komen van *Timaios* met het getal 71, hoewel dit niet met name daarin wordt genoemd. Naar we vermoeden heeft deze relatie tot dusverre dan ook geen aandacht gekregen, is althans in de schaduw gebleven. Bovendien, 'al is *Timaios* dan misschien *Plato's* belangrijkste werk, deze dialoog is tevens één van de meest duistere. *Misschien zelfs opzettelijk duister* want in tegenstelling tot de andere dialogen staat *Timaios* vol losse uitspraken die niet verder uitgewerkt worden.'⁴ Het valt dus te verwachten dat dit deel van ons onderwerp niet het gemakkelijkste zal zijn, dat wil zeggen een beroep zal doen op enig geduld, óók met onszelf.

1 Zie onder 1.08, p.17.

2 Weinreb-03: p.133 e.v.

3 Weinreb-02: cursus 66/67; A'dam; Les 8, 07-12-66, p.9.

4 Turbayne: zie *Ars Floreat*, p.12.

Ook elders, zoals reeds eerder vermeld, komt dit tot uitdrukking, zij het op andere wijze:

- "Begrijpen, althans wat men werkelijk begrijpen mag noemen bij het zorgvuldig hanteren van begrippen, dat begint voor het menselijk denken eigenlijk pas bij Aristoteles (384-322 v.C.) Wat daarvoor ligt is niet te begrijpen met het gewone menselijk verstand. Met het gewone verstand, zonder gebruik te maken van occulte mogelijkheden, zijn de oude Griekse filosofen Thales, Heraklites, Anaxagoras (7e-5e eeuw v.C.) niet te begrijpen. Zij spreken nog een andere taal, ook voor hen die toegang tot het Grieks hebben. En dit geldt zelfs met betrekking tot Plato, leermeester van Aristoteles." ¹ - Meer hierover in hoofdstuk VI.

5.09: *De Rotskoepel op het Tempelplein in Jeruzalem*

We herinneren aan hetgeen onder 3.05 op p.47 werd gezegd, met name over een bijzondere groep van $323 = 17 \times 19$ 'koepeltjes' in het plafond. Het totale aantal van deze koepeltjes, waar de zojuist genoemde dus deel van uitmaken, is $568 = 8 \times 71$. Verdere bijzonderheden van dit plafond en van dit gebouw in het algemeen maken het onwaarschijnlijk dat hier van toevalstreffers sprake zou zijn. Zie in dit verband hoofdstuk XV.

5.10: *De Divina Commedia van Dante*

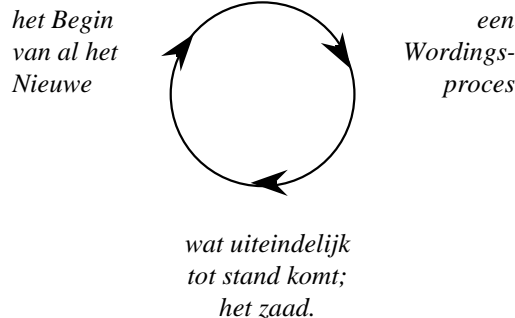
Dit werk van Dante, uit de 14e eeuw, is met zijn 3 delen 'gevat' in een door het getal 71 getekende getalstructuur. Zo bedraagt bijvoorbeeld het aantal terzinen in:

de Inferno	22×71 ,
de Purgatorio	$22 \times 71 + 12$,
en de Paradiso	$22 \times 71 + 12 + 1$.

Zie hoofdstuk XIV voor verdere bijzonderheden.

5.11: *Het cyclisch karakter der levensverschijnselen*

In schema:

Afb.25

Enigszins vooruitlopende op wat in deel C aan de orde komt zouden we ons kunnen afvragen in hoeverre deze aanduiding van een fundamentele cyclus, tevens uitdrukking kan zijn van het kwalitatief aspect van een bepaalde getalssamenstelling. Op dit moment is echter nog weinig overdraagbaar materiaal beschikbaar om de toelaatbaarheid van een dergelijke benadering duidelijk te maken, resp. te ondersteunen. Het is daarom het beste om voorlopig een en ander eerst maar weer als een soort werkhypothese op te vatten. Men kan dan te

¹ St.-GA175: Berlin, 24-04-17; p.325.

zijner tijd in hetgeen volgt en aan de hand van de eigen bevindingen uitmaken welke kwalificatie hier op zijn plaats is: *zin of onzin?* Ons uitgangspunt ligt in dit geval - conform Wijnmalens denominatie - in de volgende indicaties:

13: het Begin van al het Nieuwe

67: Wording, Groei

31: het Einde, de Oplossing, de Vernietiging, de Dood.

Tot zover het kwalitatieve aspect van de betreffende getallen. Waar echter sprake is van hun *kwadraat*, wordt de *Werking* van dit aspect tot uitdrukking gebracht, terwijl de *derde macht* betrekking heeft op *wat uiteindelijk als zodanig tot stand komt*.

In de hierboven uitgebeelde 'cyclus', blijkt nu het kwalitatieve aspect tot uitdrukking te komen van wat kan worden 'samengevat' als:

$$13^1 + 67^2 + 31^3,$$

d.i. 34293, resp.
3 x '161' x 71.

Maar '161' - de som van de 1e 12 Ondeelbaren, is destijds door Wijnmalen aangeduid als 'de Cyclus van Worden en Vergaan', resp. 'de Kosmogenetische Kringloop'.

Als 7x23 verwijst dit getal bovendien naar *het Ritme in Ruimte en Tijd (23), in zijn betrekking tot Wijsheid (7)*.

Met andere woorden:

*in het Cyclisch Karakter der Levensverschijnselen
ligt de weerspiegeling van wat zich manifesteert (3)
als het Goddelijk Kind (71) in zijn relatie met
de Cyclus van Worden en Vergaan, resp.
de Kosmogenetische Kringloop (161).*

Maar al dit menselijk gestamel is niet meer dan een zwakke poging om onder woorden te brengen, waar deze getalsexpressie in zijn kwalitatief aspect blijkbaar op wijst. In verband hiermee nog een aantekening - zeer summier - met betrekking tot hetgeen ons reeds in de Bhagavad Gita wordt verteld:

- "Voor de mens van tegenwoordig (1913 !?) is, indien hij tot een innerlijk beleefde waarheid wil komen, één ding noodzakelijk: hij moet een keer doorgemaakt hebben het gevoel van vergankelijkheid in al het uiterlijke verschijnen. Hij moet zich hebben kunnen interesseren voor dat waas van worden, ontstaan en vergaan van de zintuiglijke wereld. En als hij dan eenmaal de hoogste smart en de hoogste zaligheid aan de buitenwereld heeft kunnen ervaren, dan moet hij eens alleen geweest zijn, alleen met zijn begrippen en ideeën en eenmaal de ervaring hebben gehad: met die ideeën en begrippen, daar pak je toch een slip van het wereldgeheim, van het wereldgebeuren. Maar het moet beleefd worden, niet alleen maar begrepen met het verstand en als men het beleven wil, dan beleeft men het in uiterste eenzaamheid.

En dan nog iets anders: enerzijds beleeft men het grandioze van de ideeënwereld die zich uitspant over het Al, aan de andere kant, indien men bij zijn begrippen en ideeën wil zijn,

moet men afscheid nemen van ruimte en tijd. In de eenzaamheid onthult zich dan dat die ideeënwereld zich als in een punt van die eenzaamheid heeft samengetrokken en men gaat er aan twijfelen:

misschien ben je dat alles toch alleen maar zelf.

Daarmee komt, tot in het oneindige vergroot, de twijfel op aan alle zijn. Pas dan is men rijp om te beseffen: het waren tóch niet de oneindige ruimte en tijd van de stoffelijke wereld waarvan men de ideeën gekregen heeft.

*En dan voelt men zich voor het eerst geïnspireerd, voelt zich
in verbinding met de geestelijke werelden en weet:deze
en niét de zintuiglijke wereld hebben de ideeën geschonken.*

Dit gevoel in het hart, is de voorbereiding om de eerste Waarheid te kunnen verstaan in de Bhagavad Gita. Het is de waarheid die pas door Krishna aan Arjoena kon worden gegeven na diens diep schokkende ziele-ervaringen in de hem door het noodlot opgedrongen, onbegrepen broederkrijg. En die was:

*de Waarheid van de eeuwige, in
de metamorfosen levende Geest.*

In begrippen en ideeën wordt tot het abstracte verstand gesproken, doch Krishna spreekt tot het hart van Arjoena. En wat dan triviaal kan zijn voor het verstand, kan voor het hart een oneindige diepte bevatten." ¹

We zullen *de combinatie van de getallen 71 en 161* ook nog op een paar andere bijzondere plaatsen tegenkomen. Zo ook bijvoorbeeld op p.101 en 120, waar gesproken wordt over *de ontmoetingspunten in de hoekpuntrelaties van het twaalfvlak.*

In Plato's beelding is dat 'het lichaam dat God gebruikte voor het Heelal, toen Hij daar tekens op aanbracht'. Binnen de dodecaëdrische ruimte treffen we 323, d.i. 17x19 van deze ontmoetingspunten aan . . . op de uiteinden van 161 diagonalen door het Ene Centrum, waarvan 71 betrekking hebben op de hoekpunten van 22+1 = 23 regelmatige lichamen, welke deel uitmaken van een eindeloos voortgaand ritmisch patroon.

In de Divina Commedia liggen deze twee getallen eveneens verscholen, op een treffend punt van de tekst, doch daarover meer in hoofdstuk XIV.

5.12:

De 'Grundsteinspruch'

De naam Rudolf Steiner is onafscheidelijk verbonden aan wat in het begin van deze eeuw als 'antroposofie' gestalte kreeg. Deze betreft onder andere een stroom van bovenzinnelijk gefundeerde, doch zeer met de mens in zijn aardse werkelijkheid verbonden mededelingen. De dodecaëder kreeg daarin een bijzondere plaats toen in Dornach op 20-09-'13 een bepaalde uitvoeringsvorm van dit lichaam in het krijt van de Jura werd neergelaten. Het was *de Grondsteen* - bestaande uit twee aan elkaar bevestigde dodecaëders, een grote en een kleine - van wat op deze plek zou verrijzen als *het Goetheanum*.²

De essentie van het Goetheanum - voor wie zich ook maar enigszins in dit onderwerp heeft verdiept - kan moeilijk los gezien worden van toekomstige ontwikkelingen in de mensheid. Althans niet indien men de mededelingen daaromtrent au serieus neemt. Dit

1 St.-GA146: Helsingfors, 29-05-13; p.36/38.

2 Grosse: p.40; Bemmelen: p.33, fig.28.

laatste zal uiteraard afhankelijk zijn van de 'innerlijke weerklank' die de Antroposofie - in z i j n e i g e n h e i d - in iemand oproept.

In de Oudejaarsnacht van 1922 ging dit unieke bouwwerk in vlammen op. Bij de grondsteenlegging van wat we het tweede Goetheanum kunnen noemen - geen duplicaat van het eerste! - werd de grondsteen niet in de aarde, maar 'in de harten van de aanwezigen' gelegd. Steiner noemde de grondsteen toen *wereld-dodecaëder* waartegenover wij de *mensen-dodecaëder* plaats en 'die wij in de bodem van onze zielen neerlaten'.¹ Bij deze gelegenheid, op 26-12-'23, klonk voor het eerst de sindsdien zo genoemde *Grondsteenspreuk*: een driedelige meditatie over het wezen van de mens, in de vorm van 3 tweedelige strofen. Deze worden gevolgd door een 4e, welke betrekking heeft op de 'Zeiten-Wende' en die in het 2e gedeelte eindigt in wat men een gebed kan noemen.²

Reeds bij oppervlakkige kennismaking ontdekken we, gelet op het aantal regels waaruit het geheel is opgebouwd, een merkwaardige getalstructuur

Strofe:	I	II	III	IV
Aantal regels:	(13+9)	(13+9)	(13+9)	(13+12);
in totaal 91, d.i. de som van de getallen 1 t/m 13. Als Rd 13:	<i>wat uitgaat, uitstraalt, van het Begin van al het Nieuwe (13).</i>			

Zie voor het getal 23 binnen deze structuur : 1.06, p.15.
 42 : 2.12, p.32.
 17 en 19 : 17.07, p.403
 71 : het onderstaande.

In de opeenvolging van deze 91 regels, geeft de Grondsteenspreuk in de eerste regels van de 4e strofe het volgende beeld:

r. 67	In der Zeiten-Wende
„ 68	Trat das Welten-Geistes-Licht
„ 69	In den Irdischen Wesensstrom;
„ 70	<i>Nacht-dunkel</i>
„ 71	<i>Hatte ausgewaltet;</i>
„ 72	<i>Taghelles Licht</i>
„ 73	Erstrahlte in Menschenseelen;

Wellicht ten overvloede: met 'Zeiten-Wende' wordt geduid op hetgeen nu bijna 20 eeuwen geleden op Golgotha geschiedde. In de zienswijze van de Antroposofie tekent dit zich af als een eenmalig gebeuren dat van fundamentele betekenis is in de ontwikkeling van de gehele mensheid.³ En zo zien we:

het keerpunt in de tijd, de overgang van Duisternis naar Licht, komt in de Grondsteenspreuk tot uitdrukking in de 71e regel.

1 Zeylmans: p.28.

St.-GA260: Sonderdruck, p.13/15.

2 Zie hoofdstuk I, p.8, noot 5.

3 Blijkt uit een overstelpend aantal voordrachten van

Rudolf Steiner, bijv. de cycli over de Evangeliën.

Zie 'Gesamtverzeichnis Rudolf Steiner Verlag'.

We vinden de 'Grondsteenspreuk', met vertaling, onder andere in een boekje van F.W. Zeylmans van Emmichoven.¹ Ook deze wijst tot op zekere hoogte op de getalstructuur waarin deze bijzondere uitzegging is gevat. Meer hierover in hoofdstuk XVII.

In de nu volgende aantekening, die betrekking heeft op dezelfde, hierboven geciteerde 7 regels van 'de Grondsteen', wordt echter nog de aandacht gevestigd op een bijzonder aspect:

- "Wat uit zulke hoogten in de mensheid afdaald, zal meer en meer worden tot een beslissende stroom, tot een geestelijke liefdesstroom in de mensheid. In een eeuwenlange ontwikkeling, door incarnaties in talrijke tijdperken in de geschiedenis, zal deze stroom datgene brengen waardoor de mensen veranderen

. tot zijn hoger wezen geboren is als het Kind." ²

5.13:

Relaties tussen 71 en 5

Soms komt er een eigenaardig verband naar voren tussen de getallen 71 en 5, en daarmee tussen *het Goddelijk Kind en het Geestelijk Ego*. Onder 6.02, p.101, zullen we bijvoorbeeld zien dat in de dodecaëdrische ruimte een opvallende *versluiting* plaats vindt van 71 in 31. 'Technisch gesproken' houdt dit verband met het feit dat in de hoekpunten van het twaalfvlak eigenlijk steeds sprake is van 5 hoekpunten, nl. van

- 1 twaalfvlak,
- 2 tetraëders en
- 2 kubussen.

Ook op andere wijze komt een verwonderlijke relatie tot uitdrukking. We zijn echter niet of nauwelijks in staat om een aanduiding te geven van wat *de innerlijke betekenis van deze betrekkingen* zou kunnen zijn. In de gekozen presentatie bevestigen ze voorshands alleen hun bestaan. Zo is:

$$\frac{(5^1 + 5^2 + 5^3 + 5^4 + 5^5)}{(1^2 + 2^2 + 3^2 + 4^2 + 5^2)} = 71 = \frac{(5^2 + 6^2 + 7^2 + 8^2 + 9^2 + 10^2)}{5}$$

Dit als 'verwonderlijk' te betitelen, heeft uiteraard niets met de gangbare wiskunde te maken, het is een volstrekt subjectieve uitspraak. Toch is de mogelijkheid het als zodanig te beleven een realiteit . . . , hoewel die niet zomaar is af te roepen. We hebben dat vermogen wel eens een tijd verloren, bijvoorbeeld als een nevenverschijnsel van 'opleiding'. In dat geval ligt de opmerking voor de hand: 'Maar het geheel is toch vanzelfsprekend! Er staat eenvoudig, als je het tenminste van alle poespas ontdoet, dat 3905/55 en 355/5 beide gelijk zijn aan 71. Wat is daar nu voor bijzonders aan?' De opmerking doet denken aan het commentaar dat naar verluidt Immanuel Kant gegeven zo hebben, toen iemand zich uitsprak over het wonder van de ontluikende natuur in de lente: 'Maar dat gebeurt toch ieder jaar?' Gezien vanuit die benadering, is daar niets tegen in te brengen; hoeft ook niet!

5.14:

Een benadering van π (pi)

Aan een Chinees mathematicus, Tsu Chungchich, die rond 15 eeuwen geleden leefde, kan een benadering van π worden toe geschreven tot op zes decimalen nauwkeurig.³ Hij vond namelijk. dat:

$$\begin{aligned} 355/113 &= 3,1415929\dots \\ \text{terwijl } \pi &= 3,1415926\dots \end{aligned}$$

Wijnmalen schreef dezelfde breuk nog op een iets andere manier, namelijk:

1 Zeylmans: ---.

2 Grosse: p.45.

3 Bindel-01: p.271.

$$\frac{355}{113} = \frac{5 \times 71}{113} = \frac{5^2 + 6^2 + 7^2 + 8^2 + 9^2 + 10^2}{7^2 + 8^2}$$

In zijn kwalitatief aspect verwijst 113 naar
het Onvermijdelijke, het Verstandelijke,
in hogere zin het Fatum . . . ,

wellicht ook verschijnend als 'hetgeen de mens in nood zijn noodlot noemt'. In de Duitse taal komt het tot uitdrukking als *Schicksal*. Zodat we het voorgaande kunnen 'vertalen' als:

*'Schicksal', betrokken op de relatie tussen
 de Individualiteit en het Goddelijk Kind, houdt een benadering
 in van iets dat ook tot uitdrukking komt in π .*

Maar wat is π ? Men noemt π , wat overigens de beginletter is van 'periferie', *een transcendent getal*. De benaming stamt van Leibniz uit de 17e eeuw en is gebaseerd op het niet uitdrukbaar zijn van π in een eindig aantal gehele getallen, resp. 'wortelvormen' daarvan. Het is als zodanig 'van een andere wereld' en laat zich niet uitdrukken in de termen van deze! Het betreft de verhouding tussen de omtrek van een cirkel en diens diameter. Het transcendente karakter van deze verhouding, blijkt van oudsher bij uitstek uitdrukking te kunnen geven aan een centraal probleem van de mens:

*de geboorte van het Hoger Zelf,
 of welke naam men ook aan dit Mysterie wil geven.*

In dit verband twee aantekeningen:

- "De kwadratuur van de cirkel - voor zover opgevat als het construeren van een vierkant met dezelfde omtrek als een gegeven cirkel is het een mathematische onmogelijkheid! - is een symbool van *het opus alchimicum - het Grote Werk* - doordat het de aanvankelijke chaotische eenheid ontbindt in de 4 elementen en deze dan weer samenstelt tot een hogere Eenheid. De Eenheid wordt voorgesteld door de cirkel, de vier elementen door het vierkant."¹
- "De wis- en natuurkundige Archimedes van Syracuse, 287-212 v.C., leefde en stierf bij wijze van spreken in het teken van de cirkel. Hij was één van degenen die het via hun denken reeds ver gebracht hadden met betrekking tot het probleem van de kwadratuur van de cirkel. Voorbereidende stappen waren gedaan door Hippias van Elis en Hippocrates van Chios in de 5e eeuw v.C. Archimedes benaderde de waarde van π door bij een cirkel de omtrek te bepalen van zowel een ingeschreven als een omgeschreven regelmatige n-hoek. Voor n koos hij achtereenvolgens 3, 6, 12, 24, 48 en 96. Langs deze weg toonde hij aan:

*π ligt tussen
 $3 + 10/71$ en $3 + 10/70$
 verder ging hij niet!"²*

Waarom ging hij niet verder, de cirkel was voor hem van centrale betekenis en dat had toch als zodanig aansluiting bij het geestelijk klimaat van die tijd? We houden er rekening

1 Jung-02: p.178.

2 Bindel-01: Kap. 25.

mee dat het halt houden bij de 96-hoek een meer dan triviale achtergrond had. Juist in de gekozen getalstructuur van de hierbij verkregen uitkomst - de breuk '3 + 10/71' - komt dat tot uitdrukking, al werd dit blijkbaar niet in het openbaar verkondigd:

bij de 5e verdubbeling van de 3-hoek, als veelhoek, zien we namelijk dat in de overgang van 70 naar 71 - alles met betrekking tot het Allerhoogste (10) - tevens de kwadratuur van de cirkel besloten ligt.

N.B.: voor de curiositeit geven we een uitwerking van de benadering van π door Archimedes.

Bij berekening blijkt dat de verhouding van de omtrek van *de omgeschreven 96-hoek* tot de diameter van zijn ingeschreven cirkel niet exact gelijk is aan de breuk '3 + 10/70'; in werkelijkheid betreft het een gecompliceerde wortelvorm.*

Doch uitgedrukt in de structuur '3 + 10/71' is het de beste benadering!

Voor de omtrek van *de ingeschreven 96-hoek* is dit '3 + 10/71'.

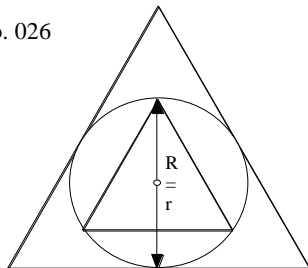
Onderstaand de laatste 3 stappen:

(enz.)		(enz.)
3,161290.....=		3 + 10/62
3,159659.....		via omgeschreven 24-hoek
3,147058.....=		3 + 10/68
3,146086.....		via omgeschreven 48-hoek
3,142857.....=	3 + 10/70	
3,142714.....	via omgeschreven 96-hoek	
3,141592..... = π		
3,141031.....	via ingeschreven 96-hoek	
3,140845.....=	3 + 10/71.....	
3,139350.....	via ingeschreven 48-hoek	
3,138888.....=	3 + 10/72	
3,132628.....	via ingeschreven 24-hoek	
3.131578.....=	3 + 10/76	
enz.		enz.

Zoals we zien zijn het tenslotte *de getallen 70 en 71* welke verschijnen in de resultaten van Archimedes' benadering, eerst van de omtrek der veelhoeken en dan van π . Dit wordt uiteraard pas zichtbaar in de vorm '3 + 10/71'; juist daarin blijkt bij de benadering van π een samenhang met de overgang van 70 naar 71. Tegen de achtergrond van het kwalitatief aspect was inderdaad - met betrekking tot deze benadering - verder gaan niet nodig!

ad *: zie Teller; p.42/44 Van daaruit is af te leiden:

Afb. 026

s(n) = omtrek van de ingeschreven n-hoek:
 $s(96) / 2R = 48 \times \sqrt{2 - \sqrt{2 + \sqrt{2 + \sqrt{2 + \sqrt{3}}}}}$
 $s(48) / 2R = 24 \times \sqrt{2 - \sqrt{2 + \sqrt{2 + \sqrt{3}}}}$
 $s(24) / 2R = 12 \times \sqrt{2 - \sqrt{2 + \sqrt{3}}}$
 S(n) = omtrek van de omgeschreven n-hoek:
 $S(96) / 2r = s(n) / R \times \sqrt{2 + \sqrt{2 + \sqrt{2 + \sqrt{2 + \sqrt{3}}}}}$
 $S(48) / 2r =$ enz.
 $S(24) / 2r =$ enz. -

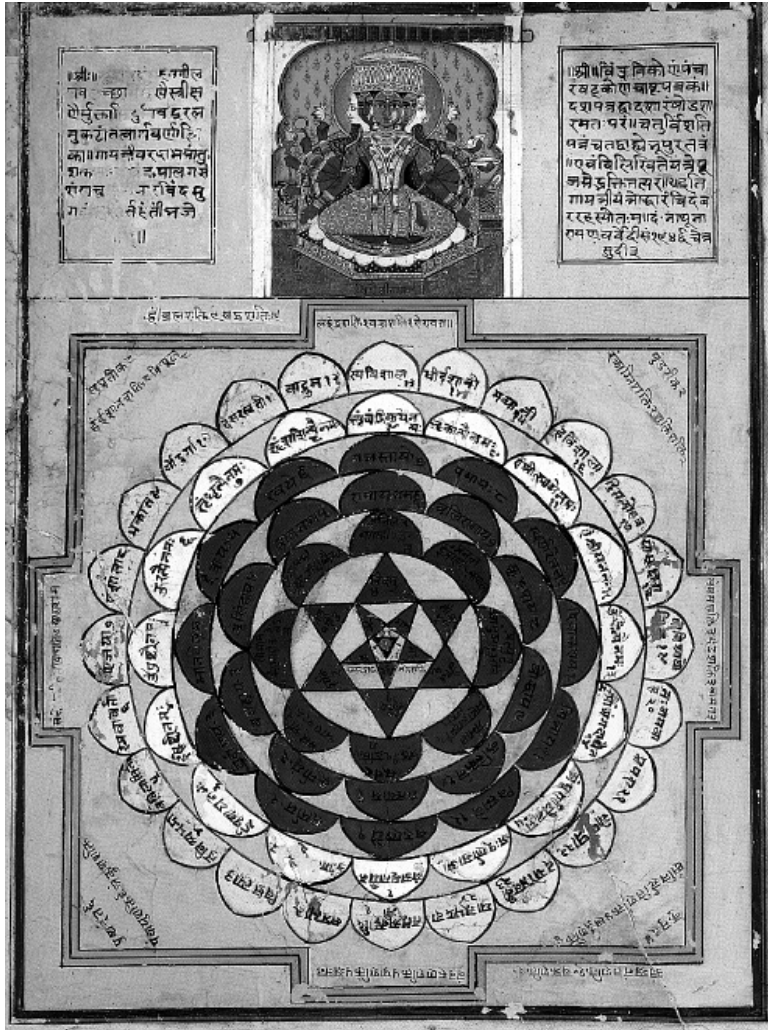
5.15: *Twee voorbeelden uit India*

Een gouache op papier, 18e eeuw, Rajasthan (India). Boven aan Gayatri, Vedische godin van leven, energie en schepping; afb.27. De yantra telt $(24+16) + (12+10+8) = 70$ lotusbladen.

Het Midden, als 71,

bestaat uit 2 elkaar doordringende driehoeken met daarbinnen een vijfpuntige ster; in het hart een driehoek met 'zon' en mogelijk nog een stip als middelpunt. Gayatri is tevens de naam van de heiligste hymne, Sāvitrī, uit de Rigveda, gericht tot Savitrī, de zon als levensgever.¹

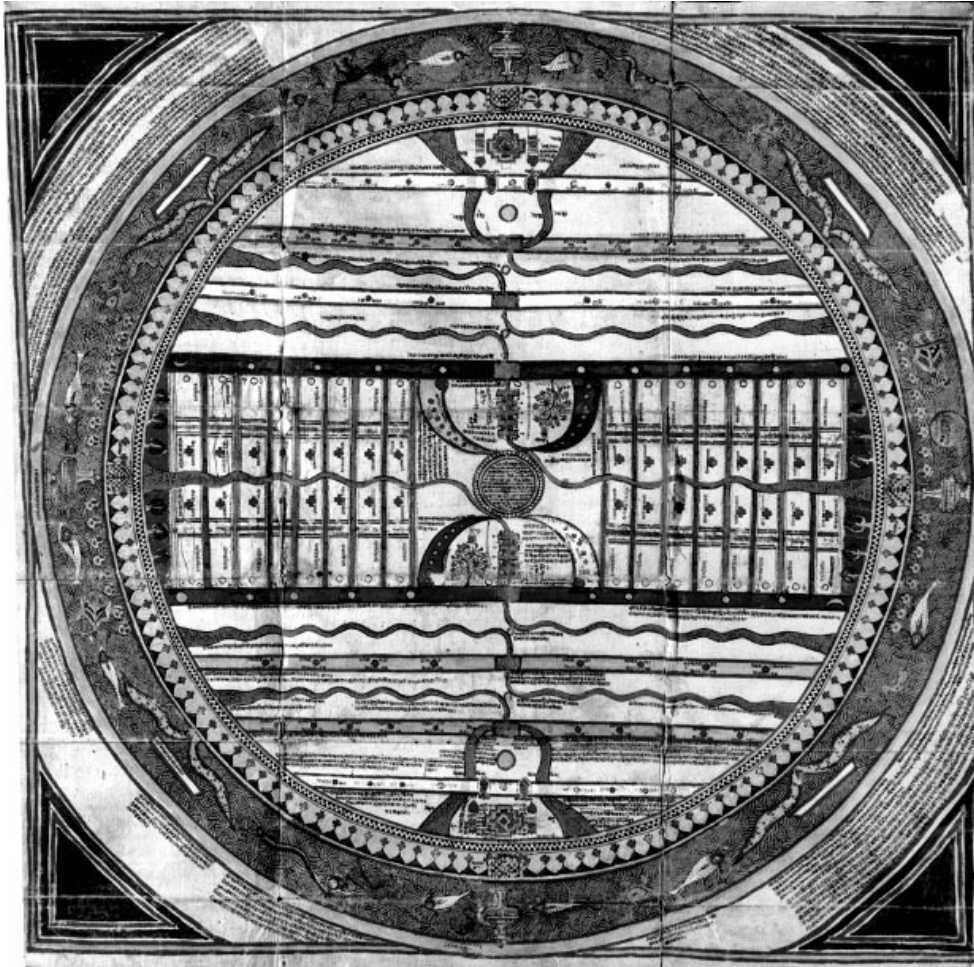
Afb.27*

Afb.28 op de volgende pagina betreft de 'Jambu-dvipa', 'the island of the rose-apple tree'. Gouache op doek, 16e eeuw; Gujarat (India). Het gaat hier om een centrale voorstelling uit de jaïn-kosmologie, met in het midden de berg 'Meru'. Het is de Wereldberg, het verblijf van de goden; het kosmisch symbool van het sahasrâra-chakra, het kruinchakra of duizendbladige lotus, dat in verband staat met âtmâ. De magische klank is AUM.²

1 Ganesha: onder Gâyatrī en Sāvitrī.

2 Ganesha: ---.

Afb.28*

Binnen *de Wateren* is, voor zover we dit konden beoordelen, het geheel gevat in een ring van 142, resp. 2×71 'elementen',

waarvan $2+2+2+3 = 9$ door de 4 Poorten geheel of gedeeltelijk worden afgedekt.

Men kan deze 142 ook geplaatst denken op

71 diagonalen door de berg Meru als Centrum.

5.16:

Inhoudsoverzicht hoofdstuk V

	pag.		pag.
5.01: <i>Ter inleiding</i>	78	5.08: <i>De platonische lichamen</i>	86
5.02: <i>De mystieke ervaring</i>	78	5.09: <i>De Rotskoepel in Jeruzalem</i>	88
5.03: <i>Enkele summiere aanduidingen m.b.t. Egyptische beeldingen</i>	79	5.10: <i>Divina Commedia van Dante</i>	88
5.04: <i>Verdere aanduidingen met betrekking tot het Oude Egypte</i>	81	5.11: <i>Het cyclisch karakter der levensverschijnselen</i>	88
5.05: <i>De Schijf van Phaistos</i>	84	5.12: <i>De 'Grundsteinspruch'</i>	90
5.06: <i>Het Troje van Schliemann</i>	85	5.13: <i>Relaties tussen 71 en 592</i>	
5.07: <i>De verborgen aanwezigheid van 71 in de Bijbel</i>	86	5.14: <i>Een benadering van π</i>	92
		5.15: <i>Twee voorbeelden uit India</i>	95